

Ключевые слова: неправительственные организации в США, формирование качеств инновационного лидера, демократический лидер, профессиональный лидер, профессиональная социализация, профильное школьное образование.

SUMMARY

Panchenko I. The Formation of Skills of the Innovative Leader in the USA in the System «High School – University».

The article is devoted to activity of American nongovernmental organizations, aimed at forming innovative leadership skills among the high school and University students. The author has analyzed the activity of the NGOs accredited by the US Department of Education in the terms of innovative leadership development.

The author has systematized the aims of the following organizations, targeted at high school and university students: Business Professionals of America, Distributive Education Clubs of America, Future Health Professionals, National Young Farmer Educational Association, SkillsUSA, The Future Business Leaders of America-Phi Beta Lambda. They mostly deal with the development of leadership through initial professional socialization achieved through group activity and competitive events organized by above mentioned organizations.

One of the most effective means of ensuring continuity in the «high school – university» is named NGOs whose activities we consider in this article. Formation of leadership skills is through vocational work, providing information on training opportunities after high school. The organization provides services on testing abilities, skills and interests and allows taking part in various competitions in a city, state or country. We have analyzed the associations which have branches in all USA states and are a powerful factor in providing the knowledge and skills associated with leadership in different areas of life today for American seniors and students.

Each of these associations has its specific defined area of activity and specific purpose, which is focused on achieving work with both age groups.

The most frequently used leadership driven activity have been systematized in the table which shows the tendencies in organizations as well as gives material for the conclusions concerning the most efficient ones both with the high school and with University students.

The author has come to the conclusion that with the persistent application of the strategies described in the article the following tasks might be achieved: growing up a new generation of democratic leaders for a democratic country, forming a group of professional leaders in different spheres; training of high school students to entering higher educational establishments; professional socialization of the youth on edge of sphere school education and higher level of professional training.

Key words: non-governmental organizations in the USA, formation of an innovative leader, a democratic leader, a professional leader, professional socialization, specialized schooling.

УДК 371.134:378(493)

Є. С. Процько

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В БЕЛЬГІЇ

Мета статті – аналіз основних понять професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії. Під час дослідження було використано науково-пошуковий метод, вивчено та систематизовано друковані джерела з досліджуваної теми. Вища педагогічна освіта України має сприяти забезпеченню участі держави у формуванні

західноєвропейського освітнього простору, розширенню співробітництва з іншими державами в галузі освіти. Нині особливого значення набуває вивчення сучасного змісту та головних понять педагогічної освіти на Європейському континенті, зокрема в Королівстві Бельгія. У статті проаналізовано головні тлумачення основних понять, пов'язаних із педагогічною підготовкою вчителів англійської мови в Бельгії, без усвідомлення яких неможливе цілісне бачення професійної підготовки вчителів на теренах європейської освіти. Ця проблема повністю не досліджена в Україні, тому ми вбачаємо перспективу в подальшому її вивченні.

Ключові слова: європейська освіта, педагогічна підготовка вчителів англійської мови, фламандська спільнота, французька спільнота, регіональний парламент, шкільна освіта, інституційне забезпечення, кваліфікація вчителів, стандарт освіти, навчальна дисципліна.

Постановка проблеми. Сьогодні європейська освіта перебуває на етапі перебудови та реформування задля оптимізації системи професійної підготовки й пошуку шляхів її вдосконалення. Саме в цих рамках вивчення європейського освітнього досвіду є досить важливим для української системи освіти, оскільки країна дотримується чіткого курсу на євроінтеграцію.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка вчителів англійської мови Бельгії, адже саме ця країна є піонером із питань модернізації системи професійної освіти. Виявлено, що навчання іноземної мови залежить від рівня підготовки вчителя, його компетенції та досвіду, можливості скористатися досвідом українських і вітчизняних науковців. У цьому аспекті проаналізовано провідні тенденції та показано досягнення в розвитку змісту, форм і методів, розкрито понятійно-категорійний апарат дослідження професійно-педагогічної підготовки вчителів англійської мови у вищих навчальних закладах Бельгії.

Аналіз актуальних досліджень. Дослідженням проблеми професійної підготовки займалися багато вчених, тоді як вивчення питання професійної освіти в Бельгії все ще є відкритим, що й зумовило актуальність нашого наукового аналізу. Так, Н. В. Кошарна вивчала проблему підготовки вчителів англійської мови в загальноосвітніх навчальних закладах Швеції. Л. П. Пуховська у своїх роботах проаналізувала професійну освіту країн Західної Європи. І. П. Задорожна досліджувала підготовку вчителів англійської мови у Великій Британії. Об'єкт наукових зацікавлень З. А. Муртазової – формування професійного мислення в майбутніх учителів англійської мови. Провідними є дослідження Ю. В. Закаулової (професійна освіта Бельгії в умовах євроінтеграції) та Б. А. Усакова (особливості педагогічної підготовки викладачів професійної школи Бельгії та Нідерландів).

Мета статті полягає в розкритті основних понять дослідження професійної підготовки вчителів англійської мови Бельгії.

Методи дослідження: конкретно-пошуковий (теоретичний аналіз, синтез), систематизація та класифікація друкованих джерел із досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Унаслідок систематизації матеріалів, що стосуються основних понять професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії, нами було виявлено групи понять, сукупність яких становить понятійно-категоріальний апарат дослідження вказаної проблеми:

- адміністративно-територіальний устрій країни;
- система освіти;
- інституційне забезпечення професійної підготовки вчителів англійської мови;
- нормативно-правове забезпечення;
- змістове забезпечення.

Важливим для розуміння понять професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії є усвідомлення особливостей адміністративно-територіального устрою країни, який впливає на організацію освітньої сфери. Адміністративно-територіальний устрій – устрій, що відображає територіальну організацію держави, відповідно до якої утворюються та функціонують органи влади й управління [1].

За формою правління та державно-територіального ладу Бельгія – конституційна парламентська монархія з федеративним устроєм. Конституційно-парламентська монархія – монархія, коли влада монарха обмежена так, що в деяких або в усіх сферах державної влади він не має верховних повноважень. Уряд утворюється більшістю в парламенті. Законодавча та виконавча влада в Королівстві Бельгія належить монарху та парламенту. З липня 2013 р. трон посів король Філіп I, який має право призначати прем'єр-міністра, міністрів федерального уряду та окремих державних секретарів. Склад уряду затверджує парламент.

Особливим є поділ країни за географічними й економічними ознаками:

1. Валлонський регіон.
2. Фламандський регіон.
3. Столиця Брюссель.

Регіони мають широкі повноваження в економіці, соціальній політиці, охороні довкілля та зовнішній торгівлі.

За культурно-мовними ознаками Бельгія поділяється на три спільноти:

1. Фламандська спільнота (населення Фландрії та нідерландомовний регіон столиці Брюссель).
2. Французька спільнота (населення Валлонії та франкомовний регіон столиці).
3. Німецька спільнота (німецькомовне населення Валлонії, кордон з Німеччиною).

Спільноти наділені компетенцією в питаннях культури, науки, освіти, інформації, охорони здоров'я, молоді та спорту. Мовна спільнота – об'єднання людей, згуртованих спільною мовою.

Регіони та спільноти утворюють свої законодавчі органи (регіональні парламенти) та уряди. Вони є суб'єктами міжнародних відносин і можуть укладати міжнародні договори та угоди. Спільним рішенням Фламандської спільноти й регіону, прийнятим відразу після їх утворення в серпні 1980 р., усі повноваження регіону було передано Фламандській спільноті. Таким чином, спільнота й регіон об'єднали свої органи влади, утворивши єдині Фламандський парламент і Фламандський уряд. Окрім неї, на території Бельгії діють інші регіональні уряди (децентралізовані органи влади, яким надано автономію у сферах охорони здоров'я, освіти й соціальних послуг та які отримують широке коло конституційних повноважень): Брюссельська регіональна рада, Валлонська регіональна рада, рада франкомовної громади та рада німецькомовної громади [5].

Звернемо увагу на систему освіти Бельгії, оскільки вона допоможе зрозуміти структуру освіти, яка не лише готує майбутніх учителів англійської мови, а й для яких галузей освіти відбувається підготовка.

Освіта для дітей розпочинається у віці 2,5 р. з навчання в дошкільних навчальних закладах або дошкільних групах, основна мета яких – це розвиток когнітивних, комунікативних та творчих здібностей дитини. Незважаючи на те, що дошкільна підготовка не є обов'язковою в Бельгії, близько 90 % дітей проходять її. Особливість бельгійських дитячих дошкільних закладів освіти полягає в тому, що вони часто є інтегрованими в школи, тому їх іноді називають школами для малюків. У таких закладах з дітьми проводять тематичні заняття, різні заходи, значну частину часу присвячено іграм. На останньому році перебування в дошкільному закладі дітей починають готувати до школи, заняття поступово нагадують уроки в молодших класах школи, тим самим досягається поступовий перехід від дошкільного закладу до школи [8]. Отже, дошкільна освіта – освіта в дошкільних навчальних закладах для дітей віком від 2,5 до 6 років.

Шкільна /базова/ середня освіта є обов'язковою у віці від 6 до 16(18) років. Шкільну освіту в Бельгії учні здобувають у початковій, середній та старшій середній школі. Початкова освіта – освіта в початковій школі для дітей віком від 6 до 12 років, яка охоплює 1–6 класи. Середня освіта – освіта в середній та вищій середній школі для дітей віком від 12 до 18 років. Навчання в середній школі триває від 7 до 11 класу. Останні два роки навчання (старша середня школа) не є обов'язковими, становлять собою профільне навчання, яке визначає майбутній вибір напряму вищої освіти. Повну середню освіту та диплом про шкільну освіту, що дозволяє вступати до вищого навчального закладу (університету), випускник отримує у віці 18 років [8].

Середні школи Бельгії поділяють на кілька типів (див. табл. 1):

1) середня загальноосвітня школа – тип навчально-виховного закладу, що надає загальну освіту. У такій школі багато часу відведено вивченню гуманітарних та природничих дисциплін, опануванню мовами;

2) середня технічна школа – тип середнього навчального закладу в Бельгії, де значна увага надається технічній підготовці;

3) середня художня школа – тип середнього навчального закладу в Бельгії, де здобуття шкільної освіти поєднано із заняттями певним видом мистецтва.

Таблиця 1

Середні школи Бельгії

Назва школи	Спеціалізація	Підготовка до вступу у ВНЗ
Загальноосвітня середня школа	підготовка до вищої освіти	+
Технічна середня школа	1) на технічних аспектах навчання (ТТК)	+
	2) на практичних аспектах навчання	–
Професійно-технічний навчальний заклад	надання спеціальностей столяра, автомеханіка, ювеліра, каменяра	–
		+
Заклад середньої художньої освіти	підготовка до вступу в заклади вищої освіти у сфері мистецтва (акторська майстерність, хореографія, музика, образотворче мистецтво)	+

На території Королівства співіснують дві незалежні системи освіти: система освіти французької (Міністерство освіти франкомовної спільноти) та фламандської спільнот (Міністерство освіти фламандської спільноти) [11]. Тому, на нашу думку, доцільно звернути увагу на структуру освіти цих громад і особливостей організації середньої та старшої середньої школи (останні два роки навчання, діти віком 16–18 років).

Останні два роки шкільної освіти французької спільноти проходять за двома напрямками. Перший, перехідний, напрям має на меті підготовку до вищої освіти й поділяється на два профілі: загальноосвітній і технічний. Навчання відбувається в ліцеях (типах середнього загальноосвітнього навчального закладу у країнах Західної Європи) та атенеумах (державних середніх навчальних закладах на зразок класичної гімназії, з викладанням класичних мов). Випускники отримують свідоцтво «Про вищу середню освіту». Мета другого, кваліфікаційного, напрямку – підготовка до трудової діяльності зі збереженням продовження освіти у ВНЗ. Навчання відбувається в технічних інститутах, які є аналогом середньої професійної школи в Бельгії, навчальним закладом системи професійно-технічної

освіти, навчання в якому завершується отриманням професійного свідоцтва без права вступу до ВНЗ. У деяких технічних інститутах організовують додаткові сьомі класи, якщо в навчальних планах 40 % відведено на вивчення загальноосвітніх дисциплін. Закінчивши цей додатковий рік, випускник отримує свідоцтво «Про вищу середню освіту».

У середніх школах фламандської спільноти навчання відбувається за трьома напрямками: загальноосвітнім, художнім та технічним, що тривають 6 років + 1 рік професійної підготовки. Випускники отримують диплом/свідоцтво «Про середню освіту» (із вказаним профілем підготовки) [11].

Відповідно до закону від 7 липня 1970 року всі виші Бельгії поділяються на навчальні заклади університетського (університети) та неуніверситетського типу (вищі школи, університетські інститути, коледжі, навчальні центри).

Надзвичайно важливим для розуміння професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії є розкриття змісту поняття «інституційне забезпечення» та опис напрямів підготовки.

Інституційне забезпечення професійної підготовки вчителів – сукупність навчальних закладів, правомірних у забезпеченні професійної педагогічної підготовки особи до реалізації своєї кваліфікації. Кваліфікація – рівень спеціальних знань і практичних навичок, який дозволяє працівникові виконувати роботу певного ступеня складності [1].

Кваліфікацію вчителя англійської мови в Бельгії можна отримати:

1) у педагогічних (університетських) коледжах (ВНЗ неуніверситетського типу) – Інституті вищої педагогіки (франкомовна спільнота), Педагогічній вищій школі (фламандська громада) або в Незалежній вищій школі (німецька громада);

2) в університетах на факультетах підготовки вчителів (вишах університетського типу): Брюссельський вільний університет, Гентський університет, Льежський університет та Католицький університет у м. Левені, відділення психології та педагогіки;

3) навчаючись заочно («соціально-орієнтована система» – *англ.* «social promotion system») [12, 49].

Напрямок підготовки – основні предметні або освітні галузі кваліфікацій, що пропонують у тому чи тому освітньому закладі.

Педагогічна підготовка вчителів англійської мови в Бельгії здійснюється за такими напрямками:

- учитель у дошкільних закладах, зокрема вчитель англійської мови;
- учитель англійської мови в початковій школі;
- учитель англійської мови в середній школі;
- учитель англійської мови у вищій середній школі [12].

Для тлумачення поняття «професійна підготовка вчителів англійської мови в Бельгії» важливим є розкриття також нормативно-правового забезпечення професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії, яке становить сукупність правових відносин у галузі педагогічної освіти. До нього входять освітні стандарти, стандарти підготовки вчителів англійської мови на Європейському просторі та в Бельгії зокрема.

Розпочнемо з визначення головних понять. Освітні стандарти – рівень вимог і умов, що охоплюють різні стадії освітнього процесу та взаємозв'язки між цими стадіями, які передбачають відповідні ресурси, процеси, результати. Існують різні типи освітніх стандартів залежно від навчальних ресурсів, програм і результатів загалом, а також від діяльності студента (стандарти змісту, стандарти ефективності, кваліфікаційні стандарти і стандарти вивчення можливостей) [2]. Компетентність – відповідність поставленого робочого завдання спроможності педагога виконати його в умовах робочої ситуації [4].

Зміст освіти – система наукових знань про природу, суспільство, людське мислення, практичних умінь і навичок та способів діяльності, досвіду творчої діяльності, світоглядних, моральних, естетичних ідей і відповідної поведінки, якими повинен оволодіти учень у процесі навчання. Він має бути спрямований на досягнення основної мети виховання – формування гармонійно розвиненої особистості та будуватися на науковій основі [3].

У європейських країнах зміст освіти розуміють як основний засіб трансформації національної педагогічної системи освіти на компетентнісні засади. Тобто, зміст освіти розглядають не як конкретизацію кількості навчальних предметів, а як визначення результатів, які планують отримати на державному рівні. Їх сукупність регламентується в національних стандартах країн-членів ЄС. Водночас уряд Бельгії не надає безпосереднього їхнього комплексу, який є спільним для навчальних програм і курсів педагогічної освіти. Таким чином, саме навчальні заклади педагогічної освіти отримують право на встановлення та впровадження певних компетенцій [10].

У межах тлумачення поняття «професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії» виокремимо Європейську рамку кваліфікацій (ЄРК) / European Qualification Framework (EQF) – загальний принцип представлення структури кваліфікацій, яка визначає всі національно визнані кваліфікації у сфері вищої освіти в термінах навантаження, рівня, якості, результатів навчання та профілів кваліфікацій. Мета рамки – сприяти вдосконаленню навчальних планів і розробці навчальних програм, мобільності студентів та випускників, визнанню періодів навчання й посвідчень. ЄРК слугує засобом перекладу, який робить національні кваліфікації більш зрозумілими в інших країнах Європи, сприяє мобільності робітників і студентів між країнами та їхньому навчанню впродовж життя.

Метою ЄРК є співвіднесення національних систем кваліфікацій різних країн до однієї спільної європейської еталонної рамки. Громадяни та роботодавці зможуть використовувати ЄРК для того, щоб краще розуміти та порівнювати рівні кваліфікацій різних країн і різних систем освіти й навчання між собою. Узгоджену європейськими установами у 2008 році ЄРК сьогодні вводять у дію в усій Європі. Це заохочує країни зіставляти свої національні системи кваліфікацій до ЄРК таким чином, щоб усі нові кваліфікації, введені з 2012 року, покликалися на відповідний рівень ЄРК [7].

Бельгія, долучаючись до цього процесу, засновує свою національну рамку кваліфікацій – інструмент для класифікації кваліфікацій відповідно до сукупності критеріїв для конкретних етапів успішно виконаного навчання на національному рівні, який спрямований на інтеграцію та координацію національних підсистем кваліфікацій і покращення прозорості, право доступу, розвиток і якість кваліфікацій для ринку праці та громадянського суспільства [2]. Це єдиний опис на національному рівні або рівні системи освіти, який є міжнародним для розуміння. Рамка описує всі кваліфікації, присуджувані в цій системі, і співвідносить їх одну з одною на узгодженій основі.

Розкриваючи сутність поняття змістового забезпечення професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії, акцентуємо на навчальних планах для викладання іноземної мови в середніх школах країни, оскільки вони є невід'ємною складовою підготовки та безпосередньої роботи майбутніх учителів-мовників, та навчальних програмах (курсах) підготовки майбутніх учителів англійської мови.

Отже, навчальний план – документ, що визначає структуру навчального року, перелік і розподіл предметів для вивчення в конкретному навчальному закладі, тижневу й річну кількість годин, відведених на кожний начальний предмет.

Беручи до уваги головну особливість країни – наявність трьох мовних регіонів, розглянемо вивчення (кількість годин на тиждень) англійської мови для учнів початкової та середньої школи (див. табл. 2).

Дані в таблиці підтверджують той факт, що Бельгія (зокрема німецькомовна громада) визнана сьогодні як одна з країн, у яких діти розпочинають навчання іноземної мови раніше за інших.

Важливим є виокремлення різниці між такими поняттями, як навчальна дисципліна та навчальна / освітня / програма / курс, адже в європейській вищій освіті загалом та в Бельгії зокрема остання визначає місце та значення навчальної дисципліни, її загальний зміст і вимоги до оволодіння професійними компетенціями. У системі української освіти навчальну дисципліну розуміють як галузь наукового знання, навчальний предмет [1].

**Навчальний план вивчення англійської мови для шкільної освіти Бельгії
(1998 – 2008 рр.)**

Навчальний план (кількість годин на тиждень вивчення англійської мови)				
спільноти	Початкова школа			Середня/базова школа
	1, 2 класи	3, 4 класи	5, 6 класи	
французька			2 год. /тиж. (як друга мова)	4–5 год. /т. (як іноземна мова)
фламандська				Як складовий компонент обов'язкових предметів, який становить 27 год. /т.
німецька	2 год. /т.	3 год. /т.	5 год. /т.	Іноземна мова як складова частина обов'язкових предметів Б. Шкільний компонент = 7–8 год. /т. [6, 271–275]

У європейському освітньому просторі в цьому ж аспекті використовують ще одне поняття: курикулум (лат. «curriculum») – курс навчання в закладі освіти.

Зауважимо, що латинське слово «curriculum» спочатку активізувалося в англійській мові, звідки поширилося й у інші мови Європи. Так, Бельгія (фламандська спільнота) широко використовує це поняття у сфері освіти [6, 173].

Підготовка майбутніх учителів англійської мови Бельгії охоплює шість блоків предметів:

1) дисципліни психолого-педагогічного спрямування включають курси загальної, спеціальної та психологічної підготовки;

2) дисципліни суспільного блоку, які становлять ідейну та світоглядну основу професійного становлення майбутнього вчителя;

3) блок методичних і методологічних дисциплін – коло предметів, спрямованих на засвоєння загальнометодичних знань, навичок розробляти та працювати з навчальними планами та програмами;

4) дисципліни спеціально-предметного циклу визначають профіль фахівця, тобто основу майбутньої професії. Педагогічні коледжі Бельгії пропонують також професійно-орієнтовані курси – курси, які надають майбутнім учителям спеціальність для роботи у школах одразу після закінчення навчання;

5) курси за вибором – пропонується список предметів, з-поміж яких студенти можуть вибрати два–три основних;

6) педагогічна практика в середній школі як спосіб вивчення навчально-виховного процесу на основі безпосередньої участі в ньому практикантів [3; 9].

Висновки. Проаналізувавши всі складові поняття «професійна підготовка вчителів англійської мови в Бельгії», ми дійшли висновку, що це складний, цілеспрямований, багатокомпонентний процес оволодіння професійними компетенціями для раціонального використання їх у навчанні іноземної мови. Без усвідомлення особливостей системи обов'язкової та професійної освіти країни, її організаційної та змістової складової не можливе цілісне уявлення про професійну підготовку вчителів англійської мови в Бельгії.

Нами акцентовано на детальному вивченні педагогічного досвіду країн Західної Європи загалом та Бельгії як головної невід'ємної частини європейського освітнього простору в час, коли вітчизняна професійна освіта зорієнтована на інтеграцію до єдиної європейської системи підготовки кваліфікованих кадрів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Глосарій європейського простору вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
www.euroosvita.osp-ua.info/userfiles/file/2012/glossary_9.pdf.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 374 с.
4. Закаулова Ю. В. Компетентність як невід'ємна складова професійної освіти сучасного фахівця / Ю. В. Закаулова // Генерація нових ідей для наукової роботи : матеріали XXVIII Міжнародної науково-практичної конференції по філософії, філологічному, юридичному, педагогічному, економічному, психологічному, соціологічному і політичному наукам, (г. Горловка, 13–14 грудня 2012 г.). – Горловка : ФЛП Пантюх Ю. Ф., 2012. – С. 47–51.
5. Історія держави та права зарубіжних країн та Правові системи країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.zen.in.ua/b/belg%D1%96ya-korol%D1%96vstvo-belg%D1%96ya/derzhavnij-ustr%D1%96j>.
6. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст) : монографія / О. І. Локшина ; Інститут педагогіки АПН України. – К., 2009. – 403 с.
7. Огляд впровадження НРК у Європі – приклад досвіду Польщі та Естонії [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
http://mon.gov.ua/img/zstored/files/огляд_впровадження_НРК_в_Європі.doc.
8. Освіта в Бельгії [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://osv-consult.com/b/1.html>.
9. Процько Є. С. Аналіз навчальних програм професійної підготовки вчителів англійської мови в Бельгії / Є. С. Процько // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології / гол. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – С. 165–174.
10. Пуховська Л. П. Стандарти педагогічної освіти: наукова дискусія західних учених / Л. П. Пуховська // Таврійський вісник освіти. – 2013. – № 4 (44). – С. 10–18.
11. Система образования Бельгии [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
http://dic.edu.ru/information/national_systems/1003/.

12. Soetart R. Teacher Education in Belgium, Flemish and French Communities – the situation at the end of the 1990 s. / prof. dr. Ronald Soetart, Katheleen van Heule. – Ghent universiteit TNTEE Publications, December 1999.

РЕЗЮМЕ

Процько Е. С. Главные понятия исследования проблемы профессиональной подготовки учителей английского языка в Бельгии.

Цель статьи – анализ основных понятий профессиональной подготовки учителей английского языка в Бельгии. Во время исследования мы использовали научно-поисковый метод, изучили и систематизировали печатные источники темы, которая изложена в статье. Высшее педагогическое образование должно способствовать обеспечению участия государства в формировании западноевропейского пространства образования, расширению сотрудничества с другими странами в сфере образования. В этом аспекте особенного значения приобретает изучение современного смысла и главных понятий педагогического образования на Европейском континенте, в том числе в Королевстве Бельгия. В статье проанализированы главные толкования основных характеристик педагогической подготовки учителей английского языка в Бельгии, без понимания которых невозможно полноценное видение профессиональной подготовки учителей на просторах европейского образования. Эта проблема полностью не исследована в Украине, поэтому мы усматриваем перспективу в дальнейшем её изучении.

Ключевые слова: европейское образование, педагогическая подготовка учителей английского языка, фламандская община, французская община, региональный парламент, школьное образование, институциональное обеспечение, квалификация учителей, стандарт образования, учебная дисциплина.

SUMMARY

Protsko Y. The Main Notions of the English Teacher Training Problem in Belgium.

The aim of the article is the analysis of the main notions of the English teacher training problem in Belgium. While investigating we used the method of scientific research, studied and systematized the printed sources of the given problem. The higher teacher training education in Ukraine is to promote the Ukrainian participation in the educational sphere of Western Europe. The action requires the training of the qualified specialists who learns English. It determines the topicality of the research.

Today the native teacher training process is directing the integration to the European educational sphere. Thus, the studying of the modern content and the main terms of the pedagogical education in Europe and in Belgium has a particular meaning. In the research we have discovered the following notions of the English teacher training in Belgium: administrative and territorial organization of the country, the system of education, the establishments of the higher education, the normative legal instruments and the content of the English teacher training.

In the country there are two different systems of education: the system of education of the French community and of the Flemish community that pay the author's attention to the peculiar structures of secondary and higher secondary education. It has been investigated that the teacher training in Belgium is being realized according to the qualifications: the teacher in the kindergarten, primary, secondary and higher secondary school, specializing in English.

The author describes the differences in understanding and interpretation of the notion «the content of education». We discovered that the European Qualification Framework and the National Qualification Framework as the main legal documents of both Belgium and Ukraine have slight difference. While describing the notion of «educational program» it has been found that the term has completely different meaning in European system of education.

They usually use «curriculum» instead. It has been noted the essential groups of courses for obtaining the qualification of the English teacher in Belgium: curriculum of psychological, pedagogical, educational, methodological and linguistic directions, the courses on choice and practice in school. The article confirms that one can't fully understand the teacher training in Western Europe without studying them. The problem isn't completely researched in Ukraine that shows the perspective of its further investigation.

Key words: *European education, English teacher training, the Flemish community, the French community, the regional parliament, school education, the establishments of the higher education for English teachers, the teacher qualification, the standards of education, an educational course.*

УДК 378.3:001.891:378.4(73)

М. Г. Сбруєв

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ТЕХНОЛОГІЇ ГРАНТОВОГО СУПРОВОДУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ПРОЕКТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

У статті доведено необхідність вивчення світового досвіду диверсифікації фінансування університетських досліджень і розробок. Висвітлено проблеми української науки в складних військових і економічних умовах, коли недолік бюджетного фінансування та небажання приватного бізнесу інвестувати в наукові дослідження призвели до згортання довгострокових перспективних досліджень. Особливу увагу приділено системі грантового фінансування наукових проектів США. Показано, що грантова підтримка науки, як особливий фінансовий механізм, отримала значне поширення у світі та найбільшою мірою в Сполучених Штатах Америки.

Ключові слова: *грант, грантове фінансування, технології, пошук грантів, грантрайтинг, університет, NSF, експертиза заявок, експертна панель, США.*

Постановка проблеми. Успішність будь-якої сучасної держави цілком пов'язана з результативністю її наукового та науково-технічного ресурсу, яка значною мірою залежить від обсягів фінансування. Усі без винятку розвинені країни проводять заохочувальну політику щодо національної науки, включаючи значну систематичну підтримку наукових досліджень і технологічних розробок із державних бюджетів. На жаль, усе це не стосується сучасної України. У скрутних воєнних та економічних умовах українським науковцям розраховувати на бюджетні кошти недоречно. В умовах низького рівня фінансування наукових організацій відбувається скорочення витрат на обладнання, матеріали, згортання досліджень на перспективу, перехід до виконання короткострокових проектів на основі вже існуючих напрацювань. Матеріально-технічна база нашої науки фізично й морально застаріла. З іншого боку, низька платоспроможність більшості господарюючих суб'єктів зумовила зниження фінансово підтриманого попиту на науково-технічну продукцію. Український бізнес взагалі не бажає фінансувати науку, знаходячи в умовах нестабільності інші пріоритети для витрачання коштів. Склалася стійка тенденція до скорочення перспективних наукових розробок, які могли б забезпечити розвиток високотехнологічних і наукомістких виробництв.